

Temamøder på KL's Børn & Unge Topmøde 2019

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

Temamøder på KL's Børn & Unge Topmøde 2019

– baggrundsnotater, kommentarer og pointer

Dette baggrundsnotat indeholder faglige kommentarer og pointer til temamøderne på KL's Børn & Unge Topmøde 2019 den 31. januar 2019.

Tema 1: De små børn – hvad er kvalitet i den tidlige indsats?

Det tidlige forbyggende arbejde i Børn og Unge tager afsæt i Aarhus Kommunes børne- og ungepolitik vision om, at alle børn og unge skal have mulighed for at realisere deres personlige, sociale og faglige potentiale. Der er således både fokus på at styrke de børn og unge, der kan selv og på at understøtte og hjælpe dem, der har vanskelige vilkår og ekstra behov.

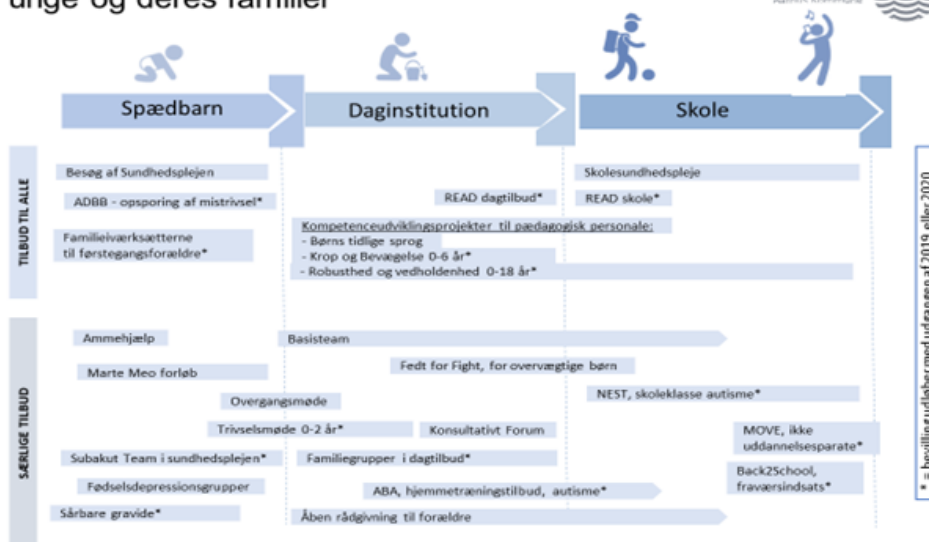
I Aarhus Kommune tages udgangspunkt i Heckmanns forskning, der viser, at tidlige investeringer og kvaliteten i dagtilbud har stor betydning for børns videre trivsel, læring og udvikling såvel i folkeskolen som senere i livet, når vi skal prioritere og tilrettelægge vores indsatser. Vi arbejder hele tiden for at styrke vores tidlige indsatser, og samtidig få mere viden om effekten af de tidlige indsatser.

I Aarhus Kommune har vi været stærkt inspireret af det engelske længdestudie EPPSE, som over en periode på 17 år har undersøgt dagtilbuddenes betydning for børns senere skolegang. Resultaterne viser bl.a., at der er signifikant sammenhæng mellem dagtilbuddenes kvalitet og børnenes udvikling socialt og fagligt helt frem til 16-årsalderen.

Derudover har forskning vist, at udviklingen af kompetencer som robusthed, vedholdenhed og ihærdighed kan have stor indflydelse på børnenes trivsel, læring og udvikling. Dette fokus udvikles i Børn og Unge.

Med det afsæt har Aarhus Kommune skarpt fokus på tidlige, forebyggende indsatser. I nedenstående figur fremgår hovedparten af Børn og Unges tidlige indsatser;

Bydækkende TIDLIGE INDSATSER til børn, unge og deres familier

I den nye dagtilbudslov er fokus på kvaliteten i læringsmiljøerne skærpet gennem en styrket pædagogisk læreplan og en stærk evalueringskultur til gavn for alle børn i dagtilbud, men i særlig grad de udsatte børn. I Aarhus Kommune realiseres en stærk evalueringskultur gennem Stærkere Læringsfællesskaber, hvor udviklingen af den professionelle dømmekraft og praksis styrker kvaliteten i de pædagogiske læringsmiljøer.

Eksempler på tidlige indsatser i Børn og Unge

• Tidligt sprog

En stor del af dagtilbuddene har eller skal deltage i projektet Tidligt sprog. Formålet med indsatsen er at skabe et bedre sprogligt læringsmiljø og derved give børnene bedre muligheder for at lære sprog. Indsatsen er tilrettelagt som en kombination af undervisning, aktionslæring og sparring.

På kort sigt viser indsatsen endnu ikke en effekt for børnenes sproglige udvikling. Resultaterne viser imidlertid en effekt for pædagogerne. Pædagogernes kompetencer udvikler sig fra den første analyse til den anden, efter forløbet er gennemgået. Det betyder, at pædagogerne har udviklet deres strategier i deres dialog med børnene. Pædagogerne har et mere avanceret og differentieret sprogbrug i deres dialog med børnene og højner derved kvaliteten i børnenes læringsmiljø. Det er forventningen, at et stærkere sprogligt læringsmiljø på langt sigt har en positiv effekt på børnenes sproglige udvikling.

- **READ Dagtilbud og Skole**

READ Dagtilbud og Skole er en forælderrettet indsats, som skal styrke børnenes sprog og læsning og samtidig opnå ny forskningsbaseret viden om metoder til vejledning af forældre med fokus på børns sprog- og læseudvikling, herunder betydning af børnenes ihærdighed og forældrenes vedholdenhed. READ er et bydækkende tilbud målrettet de ældste børn i dagtilbud samt elever i indskolingen.

Resultaterne af READ Dagtilbud viser, at forældre i dagtilbud er meget tilfredse med READ-materialet og oplever det som anvendeligt. De forældre, der havde modtaget READ, angiver i højere grad end andre forældre, at de husker at læse og læser på måder, der svarer til det anbefalede. Samtidig oplever forældre, at de får bedre støtte og vejledning i de dagtilbud, der har anvendt READ-materialet.

Der har på kort sigt ikke været muligt at påvise en effekt på sprogforståelsen hos de ældste børn i dagtilbud. Indsatsen har dog været med til at øge andelen af børn med et growth mindset og større selvtillid, hvilket på sigt kan bidrage til at styrke blandt andet de sproglige kompetencer som følge af større tro på egne evner og muligheder.

READ blev første gang gennemført som forskningsprojekt i 2014 i 2. og 3. klasser. Her blev der blandt andet påvist en positiv udvikling i elevernes læse- og skrivefærdigheder, ligesom indsatsen viste mindst lige så stor effekt for børn med indvandrerbaggrund som for de øvrige børn. Derudover var der en særlig stor effekt i de familier, hvor forældrene i løbet af indsatsen fik større tro på, at de kunne hjælpe deres barn med læsning – de fik større growth mindset.

Forskningsprojektet READ Skole fra 2017 viser en effekt på 2. klasseelevernes læsefærdigheder, der er af samme størrelsesorden som i det tidligere forskningsprojekt fra 2014.

Spørgeskemabesvarelser fra forældre i skolen, viser at der er stor tilfredshed med READ-materialet, og forældre oplever materialet som anvendeligt. Tilfredsheden er blandt andet størst ved forældre, der er faglærte og har indvandrerbaggrund.

Tema 2: Hvordan kan vi sammen løfte og motivere alle elever i skolen?

Styrket social mobilitet er sammen med børns og unges chancelighed vigtige temaer både på landsplan og i Aarhus. Vi ved fra bl.a. kvalitetsrapporten i Aarhus, at den sociale baggrund har stor betydning for, hvordan børn og unge klarer sig. Gabet i forhold til trivsel, læring og udvikling mellem udsatte og alle andre børn og unge er fortsat stort. Selvom flere udsatte børn og unge trives bedre og begår mindre kriminalitet, er gabet mellem dem og andre unge fortsat markant, når det gælder trivsel, fravær, karaktergennemsnit, prøvefrekvens og påbegyndelse af ungdomsuddannelse.

Temaet om social mobilitet var også omdrejningspunktet for Børn og Unge-udvalgets studietur til London i november 2018. Formålet var at indhente viden og inspiration om, hvad der i London har virket i forhold til at løfte børnenes og de unges læring, udvikling og trivsel i et 0-18-års perspektiv, herunder for udsatte grupper af børn og unge.

Studieturen gav indsigt i, hvordan det er lykket at løfte dagtilbud og skoler i et område gennem en fælles kultur med høje forventninger til alle børn og unge, et positivt sprogbrug, fremhævelse af god praksis, systematisk brug af data på alle niveauer, fokus på høj kvalitet i det tidlige pædagogiske arbejde, et stærkt forældresamarbejde, fokus på høj trivsel hos børn og unge, et systemperspektiv på dagtilbuds- og skoleledelse samt udbredt brug af samarbejde, partnerskaber, netværk og videndeling.

I relation til temaet kan det nævnes, at Aarhus deltager med syv skoler i **'Program for fagligt løft af de svageste elever'**, inviteret af Undervisningsministeriet. Programmet er igangsat af ministeriet fra skoleåret 2017/18 og har til formål at løfte niveauet for de fagligt svageste elever. I alt 121 udvalgte folkeskoler i Danmark med en stor andel af elever, der får under karakteren 4 i 9.-klasseprøverne i dansk og matematik er inviteret med. Regeringen udmønter i skoleårene 2017/18, 2018/19 og 2019/20 en pulje på 500 mio. kr. til løft af de fagligt svageste elever. Den enkelte skole får mulighed for at få en årlig præmie i størrelsesordenen 1,3-1,5 mio. kr., hvis skolen formår at løfte de fagligt svageste elever med 5 procentpoint i puljens første år, 10 procentpoint i puljens andet år og 15 procentpoint i puljens tredje år. 4 ud af 7 Aarhuskoler fik del i puljepengene efter det første år. Programmet tager udgangspunkt i eksisterende erfaringer og viden om, hvad der virker i forhold til at løfte de fagligt svageste elever.

På baggrund af en invitation fra KL indgår Aarhus Kommune sammen med en række andre kommuner i et udviklingspartnerskab, hvor ambitionen er sammen at finde veje til at lykkes bedre med at løfte udsatte børn og unge.

I partnerskabet kaldet **'Fra data til forandring i praksis'** arbejdes der med den enkelte kommune og den enkelte skole, men partnerskabet er også ramme for at lære af hinanden på tværs af kommuner og skoler. Den røde tråd er at udvikle bedre værktøjer til at omsætte og nuancere data og skabe egentlige forandringer i praksis – for at løfte alle børn og unges trivsel, læring og udvikling.

Tema 3: Hvilken rolle kan frivilligområdet spille i forhold til at skabe social mobilitet for udsatte børn og unge?

Mange frivillige indsatser styrker social mobilitet for udsatte børn og unge. Indsatserne skaber udvikling, læring og trivsel for unge og børn ved at skabe nye relationer til frivillige med anden demografisk baggrund end forældrene, og fra andre generationer. Det introducerer barnet/ den unge for andre livsanskuelser, viden og kultur. Heraf kan nævnes: Børns Voksenvenner, læringscafeer/lektiecafeer, get2sport, chance for alle og sommerlejre.

I Aarhus arbejder vi blandt andet med: Børn og Unge har etableret en alliance for alle børne- og ungerettede frivillige indsatser og deres kommunale samarbejdspartnere. Målet med alliancen er at styrke koordineringen mellem foreningerne for bedre at kunne hjælpe de samme borgere. Foreningerne har selv problematiseret, at de nærmest konkurrerer om at hjælpe og få del i de midler, der kan søges. Vi har tilbudt at hjælpe med at understøtte koordineringen på børne- og ungeområdet, så foreningerne kan arbejde mere målrettet og kvalificeret ud fra kommunens data og faglige viden.

Vi vil også sikre en større smidighed gennem en lettere kommunikation og et bedre overblik over de mange indsatser. Frivillige foreninger får én indgang til kommunen og frontmedarbejdere får et let overblik over hvilke tilbud de kan formidle til børn, unge og deres familier.

Tema 4: Styrket overgang til ungdomsuddannelse

Der er de seneste par år vedtaget flere store nationale reformer for at styrke indsatsen for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, samt kvalificere de unges uddannelsesvalg.

Den nationale aftale "Bedre veje til uddannelse og job" fra okt. 2017, har det overordnede mål, at alle unge, inden de fylder 25 år, enten skal være i gang med en uddannelse, have gennemført en uddannelse, eller være i beskæftigelse. Dannelsen af ny Forberedende Grunduddannelse (FGU) indgår også i forliget, med det mål at kvalificere de forberedende tilbud. Derudover indgår i forliget, beslutningen om den Kommunale Ungeindsats, der i Aarhus Kommune er behandlet i Byrådet (nov. 2018).

Den nye landspolitiske aftale "Fra folkeskole til faglært" (dec. 2018), kommer derudover med en lang række initiativer på udskolingsområdet og vejledningsområdet, som skal understøtte, at flere unge vælger en erhvervsuddannelse.

Bl.a. afledt af disse nationale reformer, har rådmændene for Børn og Unge samt Sociale Forhold og Beskæftigelse i Aarhus i efteråret 2018 taget initiativ til en fælles Ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse. Ungehandlingsplanen skal understøtte et tættere samarbejde fra "operativt niveau" til politisk niveau mellem Børn og Unge samt Sociale Forhold og Beskæftigelse om unges overgang fra grundskole til uddannelse og beskæftigelse. Målet er at styrke Aarhus Kommunes samlede indsats ift. unges overgang til uddannelse og beskæftigelse.

Ungehandlingsplanen adresserer følgende temaer:

- Nye måltal i Aarhus jf. ungemålsætningen og for unges valg af erhvervsuddannelser
- Uddannelsesparathedsvurderingen i grundskolen – bedre vurdering og opfølgning
- Attraktive læringsmiljøer i grundskolen (bl.a. i forlængelse af Udvalgets drøftelser af Kvalitetsrapporten 2017)
- Udvikling af fokuserede indsatser ift. unges overgang til uddannelse og beskæftigelse: Innovationsprojektet "en vej ind i fællesskabet"
- Sårbare unge – flere i uddannelse og beskæftigelse (koordinering af arbejdet med den Fælles Kommunale Ungeindsats, der er forankret i Beskæftigelsesforvaltningen)

Ungehandlingsplan for unges overgang til uddannelse og beskæftigelse

På nuværende tidspunkt er der med Ungehandlingsplanen, nedsat fælles arbejdsgrupper på tværs af Børn og Unge og Sociale Forhold og Beskæftigelse med det formål at give rådmændene faglige input til, hvordan indsatsen og samarbejdet om unges overgang til uddannelse

og beskæftigelse kan forbedres. Der vil også ske en involvering af de unge, forældre og andre interessenter. Byrådet vil i foråret 2018 involveres i den politiske del af Ungehandlingsplanen om unges overgang til uddannelse og beskæftigelse, hvor der lægges op til en fælles indstilling til byrådet fra de to magistratsafdelinger.

Tema 5: Høje ambitioner om helhedsorienterede indsætter på børne- og ungeområdet

Hvis vi skal lykkes med den sammenhængende indsats på tværs af sektorer og myndigheder, så er det vigtigt, at beslutningstagerne går forrest.

Aarhus Byråd vedtog i 2012 en strategi for forebyggelse i Aarhus Kommune. Strategien har en tæt sammenhæng med politikker såsom Børne- og ungepolitikken, Sundhedspolitikken mv.

Ved at lade forskellige tematikker som [eksempelvis](#) sundhed, udsathed, kriminalitet og rusmidler indgå i en overordnet forebyggelsesstrategi på lige fod, opnås en mere systematisk og sammenhængende indsats med en mere langsigtet og effektiv virkning til følge.

En effektiv forebyggende indsats bygger på at sikre sammenhæng mellem de tre niveauer for forebyggelse. Den generelle indsats, der retter sig mod alle børn og unge, vil typisk bestå i at fremme trivsel og sundhed, og dermed hindre at sundhedsmæssige og sociale problemer opstår. Den specifikke indsats, der retter sig mod potentielle risikogrupper, vil bestå i at minimere mistrivselssymptomer og graden af udsathed. Den individuelle indsats vil oftest bestå i en direkte intervention i.f.t. det enkelte individ med henblik på at afbøde problemer og skader med baggrund i mistrivsel og udsathed.

Når vi som kommunen skal lykkes med denne indsats, er det en forudsætning, at vi samarbejder på tværs af fagligheder, søljer og sektoransvar.

Aktuelt fokus

På børne og unge-området er der etableret en række strategiske samarbejdsmodeller/ mødefora mellem magistratsafdelingerne for Børn og Unge (MBU), Sociale Forhold og Beskæftigelse (MSB), Kultur og Borgerservice (MKB) samt Sundhed og Omsorg (MSO).

[Samarbejdet mellem MBU og MSB](#) fokuserer på realiseringen af Børne og unge-politikken for de (udsatte) børn og unge, som MBU og MSB er fælles om. Der samarbejdes også om unges overgang til ungdomsuddannelse og realiseringen af 90% og 25% målsætningerne. Aktuelt arbejdes bl.a. med:

- Kvalificering af underretninger og netværksmødet
- Udviklingsplan på børnehandicapområdet
- Implementering af en ny Ungdomskriminalitetsreform
- Implementering af ny national lovgivning samt lokalt forlig omkring udsatte boligområder
- En samlet Ungehandlingsplan på uddannelsesområdet (for yderligere baggrund henvises der til baggrundsnotatet til temamøde 4).

[Samarbejdet mellem MBU og MSO](#) fokuserer på at udvikle sundhedspolitiske strategier, så Aarhus Kommune kan realisere sit potentiale som en sund by. Aktuelt arbejdes bl.a. med:

- Ulighed i sundhed
- Psykisk sårbare unge
- Sundhedsaftale med Region Midtjylland
- Rusmidler

[Samarbejdet mellem MBU og MKB](#) fokuserer på samarbejdet om kultur, sport og fritidsindsatsen på tværs. Aktuelt arbejdes bl.a. med:

- Åben Skole
- Digital dannelse
- Strategi for sprog og literacy
- Infrastruktur på kultur- og sportsområdet

Tema 6: Når klokken ringer ud – fritidsområdet som trampolin for social mobilitet

På Fritids- og ungdomsskoleområdet (UngiAarhus) arbejder vi systematisk og reflekteret med at fremme børns og unges sociale mobilitet. Fritids- og ungdomsskoleområdet har værdi i sig selv, idet vi her giver de unge mulighed for at fundere deres udvikling i egne interesser koblet sammen med venner og fællesskaber.

Som et selvstændigt dannelsesfelt arbejder vi med afsæt i de politiske visioner om at skabe robuste, livsduelige børn og unge med selvværd, der skal blive så dygtige, de kan stå så godt som mulige som 18-årige. Dette gør vi med afsæt i Børne- og ungepolitikken, og fritids- og ungdomsskoleplanen.

I praksis tager arbejdet med at skabe social mobilitet og kontinuerlig progressiv udvikling for de unge især afsæt i 'Partnerskabsaftalerne' imellem skoler og Fritids- og ungdomsskoleområdet, hvor fritids- og Ungdomsskoleområdet på denne måde fungerer komplementært i forhold til skolens virksomhed. Vi tilbyder valgfag på skolerne og ungdomsuddannelserne som en del af understøttelsen af de unges overgange til ungdomsuddannelserne. Vi samarbejder altid med alle relevante parter og med et tidligt forebyggende perspektiv, vi er vedholdende og udvikler fleksible og tilgængelige læringsmiljøer for at understøtte de unges mulighed for fordybelse og udvikling.

Samtidigt arbejder lokale fritids- og ungdomsklubber og ungdomsskolerne tæt sammen i det daglige, for herved at møde de unge der, hvor de kommer til hverdag. Dette sker blandt andet via de fælles område- og bydækkende arrangementer, der giver de unge mulighed for at træde ind i konstruktive fællesskaber, og samtidigt møde andre virkeligheder og perspektiver, og dermed blive spejlet i sin egen individualitet.

BØRN OG UNGE
Aarhus Kommune

